

1986-05-05

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 30 GRANLANDET-PELLOKIELAS (DELOMRÅDE), GÄLLIVARE KOMMUN

Karta: 26L SV, SO, NV
27K SO 27L SV

Läge:

Area: 27 000 ha
varav ha land
och ha vatten

Naturgeografisk region: 32d Norra Norrlands och norra Finlands barrskogsområden och bergkullstätter.

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng.

Terrängformer:

Vegetationstyper: Granskog, tallskog, myrvegetation.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: E H
Sekundära: Z O B

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A Stort naturligt skogsekosystem med långvarig kontinuitet.

B Väsentligen opåverkat område.

C Hotade naturtyper och arter.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas: Avgränsade urskogsområden bevaras intakta. Inom det mellanliggande partiet bedrivs skogsbruk med stor naturvårdshänsyn.

Planering och säkerställande: Naturreservat finns för Pellokielas. Domänreservat för Granlandet.

Områdets huvuddrag:

Området utgörs av två närliggande urskogsområden av helt olika karaktär. Pellokielas beskrivs som ett delområde (se BD 30.1).

Granlandet utgörs av en vidsträckt mosaik av barrskogar och myrmarker. Landskapet är i huvudsak flackt, men uppvisar en småbruten moräntopografi med ryggar tvärställda mot myrarnas NV/SO sträckning. Skogs- och myrkomplexet omgärdas av en lång rad berg med toppar kring 400-500 m ö h. Även i urskogsobjektet förekommer enstaka berg. Myrarna är till övervägande delen mycket blöta och svårframkomliga. En stor andel har strängstrukturer, men variationen är påtaglig. Ett tiotal olika myrtyper finns inom området. Flera bäckar rinner genom området, däremot är sjöandelen mycket låg.

1986-05-05

BD 30

Granen är det helt dominerande trädslaget inom området. Vanligast förekommer den på friska, fuktiga och mossrika vegetationstyper. Anmärkningsvärt är dock att även områden med torra och lavrika marker som t ex Jal-kiskielinen är grandominerade. Vanligen är granskogen sexvuxen med en mycket stor andel döda och topptorra träd. De äldsta granarna är mellan 200-300 år och kan i bästa fall nå höjder kring 18 meter. Som regel är träden topptorra vid 12-13 meters höjd. Karaktäristiskt för området är även den välutvecklade epifytvegetationen (trädlavar).

Tallen förekommer som enstaka solitärer i granskogen. Imponerande torrakor finns om än sparsamt. I myrkanterna och på de omkringliggande randbergen ökar inslaget av tall mycket markant. Vid bl a Joikomberget är urskogsprägel påtagliga med stort inslag av torrskog och lågor. De äldsta tallarna har uppskattats vara ca 350 år.

Påträffade asklager under humustäcket visar att området delvis har brandhärjats för ca 300-400 år sedan. Idag finns inga påtagliga spår av brand på dessa platser. Några skogsholmar har ett påfallande stort lövinslag, vilket kan tyda på skogsbränder i relativt sen tid. Ett ca 350 ha stort område beläget i södra delen av urskogsobjektet har brunnit 1933. Området insåddes med tallfrö och idag finns en relativt ung blandskog med tall, gran och björk. Vissa delar utgörs av en ren lövskog. Det faktum att granen ofta är helt dominerande även på torra marker samt att de blöta myrmarkerna utgör effektiva brandhinder tyder på att delar av Granlandet är sk brandrefugier.

Anledningarna till att detta stora område undgått avverkningar är främst att det saknar lämpliga flottleder samt att ett ogynnsamt klimat och de stora blöta myrarna inte medgivit ekonomiskt skogsbruk. Området ligger över domänverkets f d skogsodlingsgräns som i denna del av länet gör en markant utvikning åt öster. Inga bosättningar är kända och inte heller torde nämnvärd myrslätter ha förekommit, vilket är ovanligt.

Värdeomdöme:

Granlandet är det största urskogsobjektet inom regionen. Storleken, den obetydliga kulturpåverkan och intressanta brandhistoriken, förekomsten av ovanliga skogstyper och hotade arter gör området till en av Norrbottens värdefullaste inlandsurskogar.

Referenser:

Lövgren, R, 1986: Urskogar. Inventering av urskogsartade områden i Sverige. Norrbottens län utom fjällregionen. SNV PM 1510.

1986-05-05

DELOMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 30.1 PELLOKIELAS, GÄLLIVARE KOMMUN

<u>Karta:</u> 26K NO	27K SO	<u>Läge:</u>	<u>Area:</u>	206 ha
			varav	ha land
			och	ha vatten

Naturgeografisk region: 32d

Landskapsformer: Bergkullslätt.

Terrängformer: Torrdalar.

Vegetationstyper: Barrskog, kärr.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: E
Sekundära: Z O B K H

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A Naturligt skogsekosystem som utvecklat sin karaktär som följd av bränder.

B Väsentligen opåverkat område.

C Hotad naturtyp.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas: Områdets urskogskaraktär bevaras.

Planering och säkerställande: Naturreservat 1978.

Områdets huvuddrag:

Vid Pellokielas är det småkuperade landskapet genombrutet av torrdalar som löper i riktningen syd-nord. En av torrdalarna delar reservatet i en västlig talldominerad del och en östlig mer grandominerad del. Peinisbäcken som rinner i denna torrdal utgör reservatets enda vattendrag. Sjöar saknas i reservatet. Reservatet omfattar ca 59 ha myr, varav den största delen utgörs av Solmyran (FFO-område).

Berggrunden utgörs av Linagranit. Berggrunden är täckt av morän och andra lösa avlagringar. Blottat berg saknas inom reservatet. Jordarterna består till stora delar av stenbundna moiga till grusiga moräner. Inom hela området finner man en välutbildad järnpodsol.

Inom reservatet finns kulturpåverkan bl a i form av avverkningar, kalbottnar, "lappstubbar" och stämplingsbläckor. Dessa spår av tidigare naturresursutnyttjande är intressanta kulturminnesmärken som berikar naturupplevelsen i naturområdet.

1986-05-05

BD 30.1

Ca 65 % av naturreservatet Pellokielas yta är bevuxen av en senast år 1660 brandhärjad naturskog med urskogskaraktär. Drygt hälften utgörs av tallhed med fält- och bottenskikt av lingonris respektive ren- och bägarlavar. Resten utgörs av blåbärsgranskog med stort inslag av tall. Tallar av en ålder uppemot 550 år finns i reservatet och antalet torrakor är stort. Skogens höga ålder indikeras också av att skägglavar (främst Alectoria- och Bryoriaarter) växer rikligt på träden. Myrarna i området är fattigkärr med en vegetation av vitmossor, starrarter samt ängs- och tuvull. Vid Peinisdäcken är fältskiktsvegetationen örtdominerad. Området är vinterbetesland för renar. Fladdermöss har observerats vilket är anmärkningsvärt långt norrut. Fågelfaunan är ordinär jämfört med liknande biotoper. Den gamla skogen är en idealisk hackspettsbiotop och både spillkråka och tre-tåig hackspett håller till här.

Värdeomdöme:

Området har väl utvecklade torrdalar. Skogen inom området är till övervägande delen orörd och har en spektakulär urskogsprägel med få motsvarigheter i landet.

Anmärkningar:Referenser:

Sälle, I och Thornberg, L, 1980: Naturreservatet Pellokielas. Naturinventering, länsstyrelsen i Norrbottens län.

Lövgren, R. Urskogar. Inventering av urskogsartade områden i Sverige. Norrbottens län utom fjällregionen. SNV PM 1510.